

המקומון - העדכון היומי לרשויות המקומיות

האם חיוב עבור פינוי פסולת עודפת מוטל על בעלי העסקים או על העירייה בהעדר הסמכה מפורשת בחוק?

עע"מ 20/20 עיריית טבריה נ' התאחדות המלונות טבריה ומלונות פתאל בע"מ

לאחרונה

ניתנה

החלטה

בבית

המשפט

העליון

לפיה

הועבר נטל

פינוי

הפסולת

העודפת

על בעלי

העסקים,

גם אם לא

נקבעו

אמות

מידה לכך

בחוק

העזר

העירוני,

אלא

בהחלטתה

מנהלית

של

העירייה

"בלבד".

לאחרונה ניתנה החלטת בית המשפט העליון בעניין חיוב פינוי פסולת עסקית עודפת.

באותו עניין, עיריית טבריה נהגה במשך שנים, לפנות את מלוא הפסולת מבתי המלון בעיר. בשנת 2019 שלחה העירייה מכתב לבעלי העסקים בעיר, ובו נאמר כי לאור פסק הדין בבג"ץ 10/1756 עיריית חולון נ' שר הפנים, בו נקבע כי הרשות המקומית אינה מחויבת בפינוי פסולת עסקית עודפת, העולה על כמות בסיסית שעליה לפנות, נדרשים בעלי עסקים בעיר לשאת בעצמם בעלות פינוי הפסולת העסקית העודפת. המשיבות הגישו עתירה מנהלית וטענו כי פינוי האשפה הוא אחד מהשירותים החיוניים והבסיסיים שרשות מקומית מחויבת לספק לתושביה ולעסקים אשר בתחומה, וזאת בתמורה לתשלומי הארנונה המשולמים על ידם. מנגד, טענה העירייה כי בהתאם לאשר נקבע בעניין חולון היא מחויבת בפינוי פסולת בסיסית בלבד, ולא בפינוי כל הפסולת המיוצרת על ידי עסקים, ולפי חוק העזר לטבריה (פינוי אשפה, פסולת וזבל), התשנ"א-1991, היא מוסמכת לגבות תשלום נוסף עבור פינוי פסולת שמוטל היה על בעל העסק לפנות. עוד טענה העירייה כי היא אינה מחויבת בהתקנת חוק עזר תקף בנושא ורשאית לספק את השירות על בסיס הסדרים מקובלים וסבירים אחרים.

בית המשפט המחוזי קיבל את העתירה וקבע כי אכן בהתאם להלכה שנקבעה בעניין חולון, רשות מקומית מוסמכת לגבות מבית עסק אגרה ייעודית נפרדת, נוסף על הארנונה הכללית, בגין פינוי "פסולת עודפת", העולה על כמות פסולת בסיסית, ואולם גביה כאמור צריכה להיות מעוגנת בחוק עזר. בית המשפט דחה את טענת העירייה כי חוק העזר הנדון מסמיך את העירייה לגבות אגרה בגין אשפה עודפת. העירייה הגישה ערעור לבית המשפט העליון.

השופט מזוז קיבל את הערעור וקבע כי חוק העזר לטבריה בעניין פינוי אשפה ופסולת הוא מלפני שנות דור (1991) ומטבע הדברים אינו נוקט במונחים העדכניים בהם נעשה שימוש בעניין חולון ובאמות המידה. לדידו, את הבחינה של חוק העזר, דהיינו - האם יש הבחנה בין פסולת בסיסית לבין פסולת עסקית עודפת, והאם יש בו בסיס חוקי לגביית תשלום עבור אשפה עודפת, יש לערוך לפי מהות הדברים ולא דווקא לפי הטרימינולוגיה של חוק העזר.

נקבע כי בחוק העזר הקיים קיימת הסמכה להורות לבעל עסק לפנות פסולת, ומשלא עשה כן רשאית העירייה לפנות את הפסולת בעצמה ולחייב את בעל העסק בהוצאות הפינוי וזאת על אף שחוק העזר אינו מטיל במישרין חובה כזאת על בעל מפעל, אלא רק קיימת בו הסמכה לראש העיר ליתן הוראה כזו.

עוד נקבע כי בית מלון הוא במובהק בגדר "כל עסק... או מקום אחר שבו מתנהל עסק המייצר, לדעת המפקח, כמות גדולה של פסולת", כאמור בהגדרת "מפעל" בסעיף 1 לחוק העזר. נקבע כי לא נדרשת בקיאות או מומחיות מיוחדת כדי לדעת כי בתי מלון, ובמיוחד בתי מלון בישראל המספקים דרך שיגרה גם שירותי הסעדה, מייצרים "כמות גדולה של פסולת". נקבע כי בחינה מהותית של המונחים "אשפה" ו"פסולת" בחוק העזר מובילה למסקנה כי שכאשר מדובר בבתי מלון או בבתי אוכל, שהם כאמור בגדר "מפעל" בהתאם לחוק העזר, הרי שהפסולת הנוצרת במפעלים אלה היא בגדר פסולת עסקית, אף שהיא דומה במרכיביה לאשפה ביתית.

לפיכך נקבע כי עד להחלפת חוק העזר הישן בחוק עזר חדש, אין מניעה לפעול בהתאם לחוק העזר הישן - דהיינו, להורות לבעל עסק לפנות את הפסולת העודפת ומשלא עשה כן לפנות את הפסולת על ידי העירייה ולחייב את העסק בהוצאות הפינוי.

בהערת אגב העיר בית המשפט כי יש להבחין בין האפשרות להגיע להסדרים הסכמיים עם בעלי המפעלים באשר לפינוי הפסולת העודפת על ידי הרשות המקומית במימון המפעל, או הסדר לפינוי עצמי של כל הפסולת תוך זיכוי עבור הפסולת הבסיסית המכוסה במסגרת הארנונה הכללית - שלכאורה אינם מחייבים הסמכה בחוק עזר - לבין הטלת תשלום חובה על המפעלים בגין פינוי המבוצע על ידה, המחייב הסדרה חוקית (אשר קיימת במקרה דנן כפי שהוסבר לעיל).